

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА РОБОТИ З ІСТОРИЧНИМИ КАРТАМИ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітня програма: **«Середня освіта (Історія)»**

Предметна спеціальність: **014.03 Середня освіта (Історія)**

Спеціальність: **014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Галузь знань: **01 Освіта / Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1

Від 29 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика роботи з історичними картами
Викладач (-і)	к.і.н., доцент Паска Богдан Валерійович
Контактний телефон викладача	0967192008 0500807580 (Viber)
Е-mail викладача	bohdan.paska@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	<u>3</u> кредити ЄКТС, <u>90</u> год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00–17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Курс розроблено таким чином, аби надати учасникам навчального процесу – майбутнім бакалаврам за спеціальністю «Середня освіта (Історія)» – необхідні знання для формування у них системного погляду на відображення історії України та всесвітньої історії на історичних картах, методику роботи з історичними картами на уроках історії в школі. На цій основі сформувати у майбутніх учителів історії здатність здійснювати планування та організацію сучасних інноваційних технологій навчання на основі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів. Крім того, курс спрямований на отримання студентами теоретичних знань та практичних умінь із методики роботи з історичними картами на уроках навчальних курсів «Історія України», «Всесвітня історія», «Історія: Україна і світ» та ін. базового і профільного рівня загальної середньої освіти, які дадуть їм змогу адекватно і ефективно використовувати одержані навички у майбутній професійній діяльності. Навчальна дисципліна „Методика роботи з історичними картами” є дисципліною вільного вибору студента зі спеціальності “Середня освіта (Історія)”, яка викладається в 5-му семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Вона покликана забезпечити ґрунтовні знання, вміння і навички студентів у галузі роботи з історичними картами. Особлива увага при вивченні курсу приділяється формуванню аналітичних навичок, вмінню доцільно використовувати отриманні знання для вирішення теоретичних та прикладних проблем.	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета вибіркової навчальної дисципліни «Методика роботи з історичними картами» – формування у майбутніх бакалаврів за спеціальністю «Середня освіта (історія)» знань, вмінь і навичок, пов'язаних із історичною географією, історичною картографією, опрацюванням історичних карт різних періодів, використанням карт на уроках історії в школі. На цій основі сформувати в майбутніх учителів історії здатність здійснювати планування та організацію сучасних інноваційних технологій навчання на основі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів. Крім того, курс спрямований на отримання студентами теоретичних знань та практичних умінь, які дадуть їм змогу адекватно і ефективно використовувати одержані навички у майбутній професійній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 / заочна 4
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18 / 6
самостійна робота	60 / 80

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
I	014.03 Середня освіта (Історія)	III	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Історична географія та історична картографія	2 / 2		5 / 5
Тема 2. Історична карта та способи її побудови	2 / 2		5 / 5
Тема 3. Історико-географічні регіони України	2 / 0		5 / 7
Тема 4. Основи геополітики. Роль географічного фактора в історії.	2 / 0		5 / 7
Тема 5. Історичні карти з історії України давнього і середньовічного періодів.		2 / 2	5 / 5
Тема 6. Історичні карти з історії України нового і новітнього часу.		8 / 4	5 / 9
Тема 7. Історичні карти із всесвітньої історії давнього та середньовічного періодів.		2 / 0	5 / 7
Тема 8. Історичні карти із всесвітньої історії нового і новітнього часу.		6 / 0	5 / 11
Тема 9. Методика використання історичних карт на уроках історії в школі.	2 / 0		5 / 7
Тема 10. Особливості роботи з електронними картами.	2 / 0		15 / 17
ЗАГ.:	12 / 4	18 / 6	60 / 80

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання				
	Оцінка в балах	Оцінка за іспит	Оцінка в національній шкалі	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за залік
	90-100	відмінно	5	A	зараховано
	80-89	добре	4	B	
	70-79			C	
	60-69	задовільно	3	D	
	50-59			E	
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)			
	1-25	незадовільно			
	Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:				
35 балів – усні відповіді на семінарських заняттях. Підсумковий бал за семінарські заняття визначається на основі вирахування середнього арифметичного із всіх усних оцінок;					

	35 балів – письмові (тестові) контрольні роботи. Передбачено 5 контрольних робіт на контурних картах і 1 підсумкова тестова робота. Максимальний бал за кожну із робіт – 5 б., за підсумкову тестову роботу – 10 б. 15 балів – самотійна робота студентів (самотійне створення електронної карти). 15 балів – відвідування аудиторних занять.
Вимоги до письмових робіт	Контрольні роботи із використанням контурних карт передбачені на 1, 3, 5, 7 і 9 семінарських заняттях. Під час роботи студенту буде запропоновано виконати на контурній карті 5 завдань. Правильне виконання кожного із завдань оцінюється в 1 б., часткове виконання – в 0,5 б., відсутність виконання або неправильне виконання – в 0 б. Максимальний бал за кожну із контрольних робіт – 5 б. Підсумкова тестова контрольна робота складається із 10 запитань; правильна відповідь на кожне запитання оцінюється в 1 б. Максимальний бал – 10 б. Індивідуальне завдання кожного із студентів у рамках самотійної роботи – створення електронної карти (у програмі «Мої карти» Google): https://www.google.com/intl/uk/maps/about/mymaps/. Вимоги: 1) Наявність як мінімум 10-ти різновидів умовних позначень та як мінімум 25–30 позначок на карті. 2) Повноцінне розкриття найбільш важливих аспектів конкретної теми. 3) Наявність роз'яснювальних дописів та доданих фотографій. 4) Оригінальний та самотійний характер дослідження; дотримання вимог академічної доброчесності.
Семінарські заняття	Виступи на семінарських заняттях оцінюються за 5-бальною шкалою. Під час виставлення оцінок у електронному журналі враховується наступне співвідношення 5-бальної і 100-бальної систем оцінювання: 5+ – 100 б. 5 – 93 б. 5- – 87 б. 4+ – 80 б. 4 – 73 б. 4- – 67 б. 3+ – 60 б. 3 – 53 б. 3- – 47 б.

	2+ – 40 б. 2 – 33 б. 2- – 27 б. 1+ – 20 б. 1 – 13 б. 1- – 7 б. Відмова від виступу – 1 б. Активна усестороння участь на занятті може оцінюватися у 0,25 або 0,5 б., які додаються до підсумкової оцінки наприкінці семестру. Максимальна кількість балів, яка може бути додана в такий спосіб – 4 б. Обов'язковою умовою виступу студента під час семінарського заняття є використання електронної, настінної карти або візуалізованої презентації.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх пропущених занять і негативних оцінок; виконання усіх передбачених форм роботи. Для отримання підсумкової оцінки протягом семестру студент зобов'язаний отримати як мінімум 50 б.
Підсумковий контроль	Здійснюється у формі підсумкової тестової контрольної роботи.

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу полягає у послідовності набуття знань, умінь і навичок у ході лекцій, семінарських занять і самостійної роботи. Відвідування лекцій і семінарських занять для студентів є обов'язковим.

Академічна доброчесність:

У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недобропорядності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентів (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять:

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарського заняття, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 15.00 год. – 17.00 год.

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується документом: <https://efund.pnu.edu.ua/wp->

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Десятов Д. Формування просторової компетентності учнів у процесі навчання історії. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Історичні науки. 2012. Вип. 17. С. 82–89. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_i_2012_17_13
2. Котляр Ю. Історична географія. Спецкурс з історії. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 216 с.
3. Паска Б. Особливості використання історичних карт на уроках інтегрованого курсу «Історія України. Всесвітня історія» у старшій школі. Scientific and pedagogical internship «The trajectory of professional education in the field of political, historical, philosophical, and sociological sciences» : Internship proceedings, June 27 – August 7, 2022, Wloclawek, Republic of Poland. 2022. Р. 34–40.
4. Пометун О., Гупан Н., Власов В. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. К.: КОНВІ ПРИНТ, 2018. 208 с.
5. Сосса Р. Історія картографування території України. К., Либідь, 2007. 336 с.
6. Трубчанінов С. Історична географія України. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2013. 192 с.
7. Щодра О. Історична географія України від найдавніших часів до кінця XVIII століття. Львів, 2016. 297 с.

Додаткова література:

1. Атлас з історії України. 10 клас. К.: Інститут передових технологій, 2006.
2. Атлас з історії України. 11 клас. К.: Інститут передових технологій, 2006.
3. Атлас з історії України. 7 клас. К.: Інститут передових технологій, 2005.
4. Атлас з історії України. 8 клас. К.: Інститут передових технологій, 2005.
5. Атлас з історії України. 9 клас. К.: Інститут передових технологій, 2005.
6. Атлас. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. 11 клас. К.: Оріон, 2020.
7. Атлас. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. 7 клас. К.: Оріон, 2018.

8. Атлас. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. 8 клас. К.: Оріон, 2018. С. 13–14.
9. Атлас. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. 9 клас. К.: Оріон, 2019.
10. Атлас. Всесвітня історія. Історія України. Інтегрований курс. 9 клас. К.: Оріон, 2019.
11. Атлас. Історія України. 11 клас. К.: Картографія, 2014.
12. Атлас. Історія України. 7 клас. К.: Картографія, 2017.
13. Атлас. Історія України. 8 клас. К.: Картографія, 2017. С. 14–17.
14. Атлас. Історія України. 9 клас. К.: Картографія, 2013.
15. Атлас. Історія України. 9 клас. К.: Картографія, 2017.

Викладач *(Паска Богдан Валерійович,
доцент кафедри історії України
і методики викладання історії)*